

Vilse

*Månen kommer och solen går,
drömmen förde dej vilse.
Drömmen från liljekonvaljeår
förde oss städse vilse.
Tistelstigar och kolnad mo
trampe du nu med trasad sko.
– Drömmen från liljekonvaljeår
förde dej vida vilse.
Nils Ferlin*

PROLOG

Med några enkla tryck på tangentbordet kunde han via satellit se de små människornas vardagliga liv. Hur de öppnade ytterdörren och gick ut med hunden eller mötte vänner på gatan, som av en händelse. Dessa vidskepliga och svagbegåvade trodde ännu på slumpen. Det gav honom en känsla av makt då han hela tiden kunde iaktta dem, registrera deras vanor och på det sättet räkna ut var de skulle komma att befinna sig och vilka de skulle möta. Det hade varit en barnlek att hacka sig in på ryssarnas satellitövervakning av gasledningen nära Gotland. Att mottagningen var så tekniskt avancerad kom som en överraskning. När väderförhållandena var gynnsamma kunde han till och med observera deras aningslösa ansikten. Kanske var det just det som gav honom den största tillfredsställelsen.

Fredagen den sjätte juni var en ovanligt het dag. Långt in på kvällen dröjde sig värmen kvar i Visbys trånga gränder. En blek skymning låg över havets krusningar och lyste upp ringmurens mörka torn och klosterruinerna från en annan och mäktigare tid. Siluetten av de trappgavelshus som varit lagerlokaler under Hansatiden framträdde spöklikt i det röda kvällsljuset. Avlägset spelade någon på en träflöjt. En medeltida och vemodig melodislinga.

När Maria Wern vid niotiden på kvällen vandrade hem från Hamnplan 5 förbannade hon sitt val av skor. Ursnygga med smala klackar och spetsig tå och vristremmar, men fullständigt omöjliga att gå i. Än var luften mild att andas och kvällen hade på det stora hela varit trevlig. Utom sista timmen när Erika helt enligt planerna hade hittat en karl av intresse. När det hände blev hon döv och blind för alla andra. Maria hade ganska snart känt sig utanför. Ungefär samtidigt hade en fruktdrink med sugrör och paraply landat på bordet framför henne.

”Till damen från herrn vid dörren.” Det fanns en illa dold retsamhet i servitörens leende. Någon hade spanat in läget. Påpassligt satt in en stöt nu när hon var övergiven. Maria sneglade mot dörren. Mannen blinkade åt henne och gjorde en försiktig vinkning med handloven som de gör i amerikanska komedier. *Hey, it's me*. Nej, så desperat var hon inte. ”Jag tror det är bra för ikväll. Tacka honom så mycket.” Maria reste sig och försökte få ögonkontakt med Erika, som var djupt engagerad i ett samtal med sitt nyförvärv. Han hette Anders och arbetade som distriktsläkare i stan. Verkade ovanligt sympatisk. Gift eller sociopat eller missbrukare eller störande pervers? Något fel brukade det vara på män som såg så bra ut och som fortfarande verkade vara lediga. Maria kunde inte låta bli att känna ett styng av oro när Erika frågade om han ville följa med henne hem. Hon som var polis borde veta att det finns galningar på krogen.

”Var försiktig!” Meddelandet gick inte fram. Å andra sidan kanske det var han som skulle ha behövt en varning. Erika brukade kunna ta vara på sig själv. ”Du har väl mobilen på, Erika?” viskade Maria när hon reste sig upp.

”Hönsmorsa! Det fattar du väl att jag inte har tid att ringa dej i natt!” Erika skrattade varmt och kramade hennes arm. ”Det är lugnt.” ”Precis”, bröt

Anders in. ”Det är alldeles för lugnt. Jag har en dotter där hemma och en gammal mamma som är barnvakt. Hon väntar sej att bli hemskjutsad i anständig tid. Det blir en puss i porten och sen får jag gå ensam hem genom Visbys farliga gator.”

De betalade var och en för sig och gick ut i den ljumma kvällen. Vinden låg på från sydost och föste dem bort från kajen. Gatlyktorna speglade sig i det svarta vattnet. Musik och sorl hördes från båtarna i gästhamnen. Strandgatan var nästan folktom. De skildes åt vid Donners plats och Maria fortsatte Hästgatan hemåt mot Klinten. Fötterna gjorde vansinnigt ont. Hon tog av sig barfota och höll skorna i handen. Här och där glimmade det till av glasbitar och vassa kapsyler. Hon försökte se var hon satte fötterna. En taxi stannade till och tog upp ett festklätt par. För Marias del var taxi inget alternativ. En onödig kostnad när kassan var skral. Dessutom var det så nära hem. Hon fortsatte till Wallersplats och vek sedan av på Södra Kyrkogatan mot Domkyrkan, vars svarta torn skymtade över hustaken. Hon undvek Stora Torget och gick in mot Ryska gränd. Hon tänkte ta den långa branta kyrktrappan upp till Klinten. Ett motionspass som straff för att hon inte hade orkat träna på hela veckan.

Längre fram på Ryska gränd hör Maria ett skrik på hjälp. En sprucken målbrottsröst. Till en början känns det överkligt. Tre män i rånarluvor står och sparkar på någon som fallit omkull på marken. Det är mörkt i gränden, men hon uppfattar sparkar mot hans huvud. Killen som ligger ned kan vara tretton–fjorton år. Några år äldre än Marias egen son. Han skriker högt. Varje spark får hans magra kropp att rycka till.

”Sluta! Sluta! Polisen här!” Maria tar upp sin polislegitimation och gör rösten så stark och myndig hon kan fast hon skakar inombords. De tre männen ser upp ett ögonblick. Väger och mäter henne med blicken. Om hon bara tar det lugnt, inger dem respekt, kanske det går att lösa upp situationen utan mer våld. Hon går beslutsamt fram mot dem. Ensam mot de tre. Slår 112 på sin mobil. I bästa fall får det dem att ge sig av från platsen så att hon kan rädda pojken.

Svara då! Hon blir placerad i kö. Väntetiden skall inte överstiga tre minuter. Tre helvetes minuter. Den störste av männen hånflinar henne rakt i ansiktet när han ger grabben en ny spark. Den träffar honom i magen. Pojken är helt

tyst nu. Antagligen har han förlorat medvetandet. Den andre ger Maria en hård smäll så att hon tappar mobilen. Han mosar den med sin stålhättade sko. Maria böjer sig ned och försöker se hur det är med pojken. Hans ansikte är sönderslaget och blodigt. Kroppen ligger slapp. Han skyddar sig inte längre med armarna.

”Sluta! Ni har ihjäl honom!” Först nu blir hon riktigt rädd. En lång man runt de sjuttio med keps och ljus överrock dyker upp i gränden. Maria skriker på hjälp, men mannen skyndar bara förbi. Som om han inget ser. Inget hör. Den långa rocken flaxar om hans ben. Han vänder sig inte ens om. Det grå håret i nacken spretar över kragen.

”Ring polis! Hjälp oss då! Ring polis!” Hennes röst är fortfarande stark och myndig. Mannen är försvunnen. Borta ur spelet. Den fege faan. Nästa gång är det du som behöver hjälp! Det här får du leva med resten av ditt liv, vill hon skrika efter honom. Han måste hjälpa dem ringa. Fattar han inte? Maria känner en vanmäktig vrede. De närmaste sekunderna är avgörande för om de ska klara sig levande ur det här.

”Lägg dej inte i det här, din satans polisfitta!” Den länge måttar en ny spark mot pojken. Maria vet inte var hon får styrkan ifrån. Men hon lyckas knuffa undan förövaren som förlorar balansen och faller. Sparken träffar i luften ovanför offrets huvud. En kille, som är kortare och rundare än de andra, verkar drogad. Rörelserna är slängiga och pupillerna små som flugskitar. ”Fan, vi kanske skulle sluta nu, Roy. Vi drar.” De andra hör honom inte. Den länge ger sig på den försvarslöse igen. Maria skriker för att påkalla hjälp. Skriker medan hon sliter och drar i dem, slåss som ett vilddjur. De kommer att döda honom om hon inte lyckas hindra det. Pojken är inte mycket större än hennes son Emil. Det kunde vara Emil. Maria ger dem allt hon har. Slår och sparkar, vrålar på hjälp. Hon får in en fullträff i skrevet på den länge så att han viker sig mot marken igen. Samtidigt sätter en av de andra upp ett knä i Marias korsrygg och faller henne till marken. Det susar i huvudet. Hon får ett slag i ansiktet med en knuten näve. Det smakar blod i munnen. Smärtan gör att hon tappar luften. Hon kravlar sig upp. En spark i ryggen och hon vacklar omkull. Faller. Kryper fram till pojkkroppen på marken. Läger sig över honom för att skydda hans huvud. Skylla honom med sin kropp. Hon får en kraftig spark i sidan. En till. Det känns som om något sprängs i bitar. Det gör

så ofattbart ont. Hon lägger all koncentration på att skydda sitt huvud och pojkens.

”Din jävla snutfitta!” Den länge närmar sig henne med en spruta. Maria ser honom i ögonvrån. Kanylen blänker. Hon skriker. Sprutan är fylld med mörkrött blod.”Snälla, jag ... Låt bli. Låt bli. Aj, som faan!” Han sätter sig på hennes rygg. De andra håller fast hennes armar och ben. Ett ögonblick tror Maria att de tänker våldta henne. Att de bara hotar med sprutan som vapen. Men det är värre än så.

”Välkommen till helvetet.” Det hånfulla tonfallet går fram. Nålen skär in genom byxorna och huden, djupt in och raspar mot lårbenet. Maria försöker sparka sig fri. Nålen glider ur. Kanske brister den i hennes kött? Hon vet inte. Han fortsätter att hugga. Hon måste försöka märka honom. Bitar, riva, klösa hans maskerade ansikte. Han spottar på henne. Mitt i ansiktet. Blicken är full av hat. Han reser sig upp för att måtta en spark till. Någon öppnar ett fönster och en kvinnoröst skriker.

”Jag ringer polis om det ska vara ett sånt oväsen.”

”Gör det! Ring polis!” Marias röst når inte fram. Hon får ytterligare en spark så att hon kippar efter luft. Ryggen går i kras. Smärtan är olidlig. Ytterligare ett fönster öppnas.

”Vad är det som händer?” ”Hjälp!” Marias röst är ett ihåligt kraxande läte. Ännu en spark viner. Hon försöker skydda huvudet med armen. En spark till. Det knakar till. Smärtan får det att svartna för ögonen. ”Ring ambulans! Snälla ring!” Rösten är bara en viskning, kanske bara en tanke. Det blir tyst. Sparkarna upphör. Mörka figurer rör sig oformligt runt dem som i häxdans. Stålhättade kängor. Rösterna från fönstren blir ekon. En sista spark skär genom hela kroppen.

När Maria vaknade såg hon först bara de stirrande ögonen. Svarta människokroppar med långa ben och ögon. Ett tyst mummel av upprörda och beklagande röster. Ekon, halva ord att klamra sig fast vid i ett hav av stormande smärta. Hon försökte fånga orden. De förblev obegripliga. Ljudet av en annalkande ambulans kom allt starkare. Någon rörde vid henne, försökte flytta på henne. Smärtan var obeskrivlig. Ett nytt ansikte kom alldeles nära. En man med uppjagad blick, orden var lugna. Tydliga. En vänlig röst och hon ville gråta.

”Hur är det? Var har du ont?” Ambulansmannen talade till henne. ”Lever pojken?” Han hörde henne inte. Det gjorde ont att andas. ”Var har du ont?” Hon kunde inte svara begripligt. Läpparna var svullna. Rösten höll inte mer. Ord som inre blödningar, nackfrakturer, identitet svajade av och an utan att få fäste. Mansrösten tog kommandot. Hon lät sig viljelöst fösas med. Pojken och hon lyftes in på varsin bår i de väntande ambulanserna. Hon såg en skymt av hans slappa kropp. Han måste klara sig, måste överleva, trots alla slag och sparkar mot huvudet. Var fanns hans föräldrar? Snart skulle de få veta. Maria kände gråten skaka genom kroppen, bli till kramp utan tårar. Varje gång bilen krängde gjorde det olidligt ont. Ambulansmannen fanns där, han med de oroliga ögonen och den lugna rösten. Hela den skumpande vägen till lasarettet fanns han där hos henne. Han sa att han hette Tobias. Hon höll fast vid hans namn som vid ett mantra.

Ljuset från lysrören i den vita salen skar in i ögonen. De vitklädda fladdrade förbi som ljusa fjärilar. De var händer och röster i ett töcken av smärta. En läkare presenterade sig, men Maria kunde inte få namnet att stanna kvar i medvetandet. Hans ansikte var runt. Han svettades och bar glasögon som halkat ned en bit på näsan, underkäken rörde sig malande när han talade. Han hade missat med rakhyveln på hakan. Ett litet blodigt sår. Ett ord lät som röntgen. Han frågade något. Vilde ha ett svar. Men smärtan slukade henne i sitt mörker. Rösterna kom och gick, svajade av och an i medvetandet. ”Pojken, hur går det för pojken?” Maria grep tag i en vit rock. Hon måste få veta.

”Är det din son?”

Maria skakade på huvudet. ”Han är på IVA. Polisen vill tala med dej sen.” Den kvinnliga rösten var lugn och mjuk. Får vårdpersonal avlägga röstprov innan de anställs? Ju tystare och lugnare, desto allvarligare är det, eller hur? Man ser det i ögonen på dem. Bara där läcker sanningen ut. När det är riktigt tyst är döden närvarande. Då pågår kampen mellan liv och död. Maria fick hjälp att kravla över till en säng. ”De stack mej!” ”Du ska strax få komma till röntgen.” Två röster samtalade. Ingen hörde henne. Sängen började rulla. ”Jag kan ha blivit blodsmittad.” Rädslan rusade genom kroppen. ”Jag kan vara smittad!” De hörde henne fortfarande inte. Sängen fick fart. Takarmatureernas bländande ljus rusade förbi. Vita rockar passerade. Tyst som skuggor i en dröm. Bara det susande ljudet från fläktarna och sänghjulens hasande,

svischande ljud över betonggolvet hördes. ”Jag blev stucken med en blodig spruta!” Maria försökte få ögonkontakt med transportören som samtidigt hälsade på en kollega. ”Jag kan ha fått hiv!”